

Akademski kriza

Autor Administrator

Akademski kriza "Kriška inicijativa 'Pro scientia', Glas Koncila
 Kriza naših akademskih odnosa doživjela je svoju medijsku kulminaciju na nedavnoj tiskovnoj konferenciji u Novinarskom domu u Zagrebu, na kojoj su sudjelovali hrvatski znanstvenici, predstavnici sindikata, građanskih udruga i brojni novinari. U suradnji s profesorom Matkom Marušićem objavljujemo pokušaj analize osnovnog nepovoljnog stanja u hrvatskoj akademskoj zajednici.

Da je hrvatska akademska zajednica objektivno neuspješna dokazuje mnogo mjerljivih parametara, no dva su sama po sebi dovoljna za veliku zabrinutost. To su nevjerojatno izražena neuspješnost studenata (prosječna dužina studiranja i postotak studenata koji nikad ne diplomiraju) i beznačajnost znanstvene produkcije na međunarodnoj razini. Sa zabrinutošću opisujemo najvažnije razloge tomu. Nedolazak na posao Ni ne osvrću se na kasniji dolazak a raniji odlazak s posla, ili obavljanje privatnih poslova na radnom mjestu u radno vrijeme, sam dolazak na posao u hrvatskoj akademskoj zajednici vrlo je upitan pojam. Jednostavno rečeno, hrvatski sveučilišni zaposlenici nisu obvezatni dolaziti na posao, pa na posao i ne dolaze. Standard nastave hrvatskih sveučilišta jest: spajanje skupine za seminare, predavanja koja kasne i nemaju veze s programom i ispiti - depresivno masovne, usmene, neobjektivne, nstandardizirane i često korumpirane. Nastava se ne održava na vlastitom, nego na tuđim fakultetima za honorara, pa se dobivaju dvije plaće za posao, manji od jednoga, a vrijedan nijednoga. Niski kriteriji Kriteriji vršenja izbora, napredovanja i nagrađivanja na hrvatskim su fakultetima toliko nepodnošljivo niski da ih stranci ne razumiju ni nakon najopornijeg objašnjenja. Evo jedan mali primjer, ne najstrašniji, ali vrijedan jer je razmjerno nepoznat: država daje novac za izdavanje znanstvenih časopisa, u brojnim časopisima potom od tog novca urednici najprije uzmu dodatnu plaću, a onda plaćaju recenzente i autore. Kad se bolje pogleda, vidi se da se radi o vrlo uskom krugu ljudi, kruže koji obuhvaćaju i - urednike, recenzente i autore. Časopis, naravno, nema nikakve vrijednosti i važnosti, izlazi neredovito, nitko ga ne čita, nema pretplatnika, a za sve je kriv "nedostatak novca". Nepostojanje administrativnog ustroja i odgovornosti Odgovori na sljedeća pitanja poznati su samo članovima akademske zajednice, i to onima koji nisu imali izbora pa su se obraćali dekanima ih sveučilišta. Koliko nas je na ozbiljno pitanje dobilo ozbiljan odgovor od jednog dekana, a napose od jednog rektora sveučilišta? Je li ikomu poznato da je ijedan rektor ikad riječio ijedno teško, osjetljivo ili ključno pitanje ili da ga je uopće pokušao riješiti? Najbolje je sadašnjost i budućnost sveučilišta nedavno u novinskom razgovoru opisao prof. Bjelić, rektor Sveučilišta u Zagrebu: "Mi radimo izvrsno. Stvorili smo, Prošireni rektorski kolegij, na kojemu odlično razgovaramo. Ćekamo da ministarstvo dade potreban novac. Što se nas tiče, spremni smo. Godine 2000. napravljeno je međunarodno vrednovanje Sveučilišta u Zagrebu i tadašnji je rektor objavio nalaze. Oni su bili napisani finim ezopovskim akademskim jezikom, ali i razmjerno povrhovano čitanje otkrivalo je da su beznačajno porazni. Nikad nikakva akcija nije poduzeta da se popravi bilo koji dio nalaza. Je li ikomu poznato da je iz akademske zajednice reagirano na ikakav studentski zahtjev, osim da država dade novac da bi cijene u Studentskom centru i dalje ostale niske i da se dodatni ispitni rokovi, odnosno snize ili ukinu uvjeti za upis? Je li ikad itko odgovarao za neodržanu ili slabo držanu nastavu, je li ikad sankcionirano propuštanje kojega nepodnošljivo nevaljala doktorata, izbor u znanstveno-nastavno zvanje osobe koja ne zadovoljava ne niske, nego nikakve kriterije znanstvene i akademske izvrsnosti? Koliko su dekani zaprimili prijava za zlostavljanje studenata, od klasične nepristojnosti i intelektualnog ponižavanja u obliku višesatnog ili višednevnog čekanja usmenoga ispita do spolnog uznemiravanja, koliko su ih prosljedili rektorima, a na koliko su njih rektori reagirali? Doduše, dogodila se jedna jasna i usklađena akcija hrvatskih sveučilišta: usprotivila su se povlačenom upisu djece hrvatskih branitelja; ne smije se to zaboraviti! Nepostojanje studenata i zakona Od demokratske i ljudsko-pravno nekorektno akademske četvrti, preko neodržavanja nastave, nepostojanja udžbenika, nepostojanja ikakve interakcije, a zajednički istraživački rad i mentorstvo da i ne spominjemo, do stvari koje se u pristojnom društvu ne spominju, studenti na hrvatskim sveučilištima najzanemareniji su njihov sastavni dio. Zamisao von Humboldta iz 19. stoljeća o intelektualnoj autonomiji sveučilišta u Hrvatskoj se tumači kao nepostojanje odgovornosti prema zakonu, pa i vlastitim pravilnicima. To omogućuje razmah neodgovornosti i korupcije, a posljedično sigurnost u neradu i zaostajanje od posljedica neuspješnosti. Nesnosna korumpiranost Akademski je korupcija drukčija od klasične građanske, tajkunske i kriminalne. Krije se iza finansijske i intelektualne uzvišenosti, djeluje dugo-ročno i najčešće neizravno, a dogovara se frazama o društvenom interesu. Valuta nije novac nego usluge i protuusluge, neutemeljeni izbori i napredovanja i nebrojeni oblici nagrada i privilegija. Zajednički nazivnik korupcijskoj valuti akademske zajednice jest da sredstvo plaćanja nikad nije privatno, nego državno, tipa: "Ja ću tebe predložiti u Akademiju, a ti ćeš meni dodijeliti kat u novoj bolnici". Novac se na prvi pogled u toj pogodbi ne vidi, a zapravo je golem i - uvijek je državni. Svaki pokušaj protivljenja završava na činjenici da o tako visokim strukturnim i toliko specifičnim, složenim i uzvišenim temama mogu suditi - samo ti isti stručnjaci, odnosno njihovi istovrsnici. A oni su, naravno, autonomni u svojem odlučivanju, tj. sami su sebi zakon.